

BİR KAMU DİPLOMASİSİ ARACI OLARAK AVRUPA BİRLİĞİ ERASMUS+ PROGRAMI

Ercan AKAR¹
Muharrem GÜRKAYNAK²

ÖZET

Kamu diplomasisi (KD), günümüzde pek çok yönü ile ele alınan bir konu başlığıdır. Son yıllarda, hem akademik çalışmalarda hem dış politikada, yumuşak güç ile bağlantılı olarak kültürel diplomasi, değişim diplomasisi, eğitim diplomasisi gibi çeşitli alt başlıklar halinde ele alınmaktadır. KD'ne yönelik Soğuk Savaş'ın ortalarında başlayan bu ilgi, halen daha devam etmektedir. Yumuşak gücün bir politika aracı olarak kabul edilen KD, ülkelerin cazibesini artırmak suretiyle dış politika yapımına olumlu katkıda bulunmaktadır. Bu sebeple devletler KD kapsamındaki faaliyetlerini artırmaktadır. Küresel bir aktör olarak etkisini artırma hedefinde olan Avrupa Birliği de, KD çerçevesindeki faaliyetlerine ağırlık vermektedir. Birliğin Erasmus+ Programı'nın, 2014'ten önce uygulanmakta olan Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius, Grundtvig, Jean Monnet, Erasmus Mundus, Alfa, Edulink gibi pek çok programı tek bir çatı altında topladığı bilinmektedir. Günümüzde ise Erasmus+ Programı, 2021-2027 yılları arasında uygulanacak yeni bir döneme girmiş bulunmaktadır. Bu kapsamda, çalışmada öncelikle yumuşak güç ve KD'ne yönelik kavramsal bir inceleme yapılarak tarihsel süreç içerisinde ele alınmaktadır. Ardından yumuşak güç boyutuyla Avrupa Birliği kamu diplomasisi değerlendirilmektedir. Son olarak, 2021 yılında yayınlanan Program Rehberi başta olmak üzere Birliğin resmi belgeleri çerçevesinde, Erasmus+ Programı ele alınmakta ve KD perspektifinden irdelenmektedir. Programın amaçları, öncelikleri, kapsamı, bütçesi ve 2027 yılına kadar beklenen etkileri, KD açısından değerlendirilmektedir. Çalışma sonucunda, Avrupa Birliği'nin küresel bir aktör olma genel hedefiyle, bir KD pratiği olarak Erasmus+ Programını araçsallaştırdığı bulgusuna ulaşılmaktadır.

* Bu çalışma Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler ABD Avrupa Birliği Çalışmaları Doktora Programında Prof. Dr. Muharrem GÜRKAYNAK danışmanlığında Ercan AKAR tarafından yazılan "Eğitim Diplomasisi ve Türk Dış Politikasındaki Yeri" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

¹ Ercan Akar, Doktora Programı Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler ABD Avrupa Birliği Çalışmaları Doktora Programı, akarercan@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6708-7196, (Sorumlu Yazar).

² Muharrem Gürkaynak, Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, muharremgurkaynak@sdu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5371-0474.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Erasmus+ Programı, kamu diplomasisi, yumuşak güç.

EUROPEAN UNION’S ERASMUS+ PROGRAMME as a PUBLIC DIPLOMACY INSTRUMENT

ABSTRACT

Public diplomacy (PD) is a topic that is handled with many aspects today. In recent years, it has been handled under various sub-titles such as cultural diplomacy, exchange diplomacy, education diplomacy in connection with soft power, both in academic studies and in foreign policy. This interest in PD, which started in the middle of the Cold War, still continues. Considered as a policy tool of soft power, PD contributes positively to foreign policy making by increasing the attractiveness of countries. For this reason, states are increasing their activities within the scope of PD. The European Union, which aims to increase its influence as a global actor, also focuses on its activities within the framework of PD. It is known that the Erasmus+ Programme of the Union gathers many programmes under one roof, such as Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius, Grundtvig, Jean Monnet, Erasmus Mundus, Alfa, Edulink, which were implemented before 2014. Today, the Erasmus+ Programme has entered a new period to be implemented between the years 2021-2027. In this context, firstly, a conceptual analysis of soft power and PD is made and discussed in the historical process in the study. Then, European Union’s public diplomacy is evaluated in terms of soft power. Finally, within the framework of the official documents of the Union, especially the Programme Guide published in 2021, the Erasmus+ Programme is discussed and scrutinized from the perspective of PD. The aims, priorities, scope, budget and expected impacts of the programme until 2027 are evaluated in terms of PD. As a result of the study, it is found that the European Union instrumentalized the Erasmus+ Programme as a PD practice with the general aim of becoming a global actor.

Keywords: Erasmus+ Programme, European Union, public diplomacy, soft power.

1. GİRİŐ

Sosyal bilimlerde genel itibariyle pratikteki uygulamalardan sonra kavramların ortaya çıktığı ve bu doğrultuda açılımlar yapıldığı görölmektedir. Bu durum, kamu diplomasisi (KD) açısından da geçerlidir. Uluslararası ilişkiler tarihi açısından bakıldığında, önceden var olan bazı uygulamaların adı konulmamış politika aracı konumundaki KD, Soğuk Savaş sırasında kavramsallaştırılarak günümüze kadar pek çok yönüyle incelenmiş bulunmaktadır.

KD, bir kavram olarak ortaya çıktığı 1960'lı yıllardan beri tartışılmakta, ancak KD'nin önemi, Soğuk Savaş'ın sonlarına doğru iyice anlaşılmiş bulunmaktadır. 11 Eylül 2001'den sonra körüklenen terörle mücadele ile birlikte ehemmiyeti tekrar hatırlandığı ve özellikle son yıllarda her devlet açısından vazgeçilmez bir politika uygulama aracı haline geldiği görülmektedir (Cowan & Cull, 2008: 6). Yine Soğuk Savaş'ın sonlarına doğru Joseph Nye tarafından “güç” kavramına yönelik yapılan boyutlandırma ile “sert güç – yumuşak güç” ayrımı ve sonrasında her ikisinin anlamlı bütünlüğünü ihtiva eden “akıllı güç” tanımlamaları, KD bağlamında önemli açılımları da beraberinde getirmiş bulunmaktadır (Nye, 2009: 160).

Bunun yanında, günümüzdeki önemli ve başarılı bölgesel entegrasyon girişimlerinden olan Avrupa Birliği (AB), kuruluşundan bu yana ekonomi başta olmak üzere pek çok alanda bütünleşme çabaları içerisindedir. Eğitim alanı da Birliğin tarihsel gelişimi içerisinde dünden bugüne sıklaşan bir gündem yoğunluğuna sahiptir. Bu kapsamda, Birliğin yürütmekte olduğu programlardan en bilineni ve belki de en önemlisi Erasmus+ Programı'dır. AB'nin yumuşak güç enstrümanlarından KD kapsamında ele alınabilecek Erasmus+ Programı, 2021-2027 yılları arasında uygulanacak yeni bir döneme girmiş bulunmaktadır.

AB'nin yürütmekte olduğu Erasmus+ Programı'nın KD bağlamında değerlendirilmesi, bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Alanyazın incelendiğinde, AB'nin kamu diplomasisi ve uygulamalarına yönelik az sayıda çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Özellikle yeni dönemdeki Erasmus+ Programını, KD açısından ele alan çalışma yoktur. Bu çalışmanın, bu alandaki boşluğu doldurmak adına önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Günümüze kadar iki Erasmus+ Programı olduğu bilinmektedir. 2014 yılı öncesinde farklı başlıklar halinde yürütülmüş olan eğitim, gençlik ve spor alanlarındaki programların, bu yıldan sonra “Erasmus+” ana başlığı çerçevesinde yapılandırıldığı ve bu ilk Erasmus+ Programı'nın 2020 yılına kadar uygulandığı görülmektedir. Bu çalışmada, 2021 yılı itibariyle uygulamaya konulan ve 2027 yılına kadar devam edecek Erasmus+ Programı değerlendirilmekte, ancak yeri geldikçe önceki dönemle kıyaslamalar yapılmaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın odağında, 2021-2027 yılları arasında yürütülecek Erasmus+ Programı bulunmaktadır.

Çalışmada, öncelikle yumuşak güç ve KD ile ilgili kavramsal ve bu kapsamda tarihsel bir değerlendirme yapılmaktadır. Sonrasında

AB’nde kamu diplomasisinin yerine ve önemine değinilmektedir. Son olarak halen uygulanmakta olan Erasmus+ Programı ele alınmakta ve 2021 yılında yayınlanan Erasmus+ Program Rehberi başta olmak üzere konu ile ilgili AB resmi belgeleri incelenerek KD perspektifinden değerlendirilmektedir.

2. YUMUŞAK GÜÇ VE KAMU DİPLOMASİSİ

1980’li yıllar Soğuk Savaş’ın seyrini en çok değiştiren olayların gerçekleştiği yıllar olarak tarihteki yerini almıştır. Bu dönemde yaşanan gelişmeler sadece Soğuk Savaş’ın sona yaklaştığını göstermemiş, aynı zamanda Uluslararası İlişkiler disiplini açısından yeni kavramların ve açılımların yapıldığı bir dönemin de kapılarını aralamıştır. Bu bağlamda akademik çalışmalarda ve politika yapımı odaklı yazın içerisinde çok fazla yer verilen güç kavramına yönelik tartışmalar, karşılıklı bağımlılık ve bunun tamamlayıcısı küreselleşme kavramları çerçevesinde ele alınmıştır (Keohane & Nye, 1989; Gürkaynak ve Yalçınar, 2009). 1990 yılında Joseph Nye tarafından ilk defa “yumuşak güç” kavramının kullanılması ve literatüre kazandırılması günümüze kadar bu alana yönelik çalışmalarda belirleyici olmuş ve son zamanlarda en fazla tartışılan güç kavramsallaştırması haline gelmiştir (Nye, 2004: 150).

Geleneksel olarak güç için yapılan tanımlamalar ve açıklamalar, Soğuk Savaş sonrası ortaya çıkan ve günümüze etki eden küresel olayları anlamlandırmak adına yeterli değildir. Bu bağlamda Soğuk Savaş yılları ve sonrasındaki toplumsal ve uluslararası ilişkiler açısından önemli bir takım olaylar incelendiğinde, sert güç olarak adlandırılacak askeri ve ekonomik unsurların her zaman çözüm getirmediği ve işe yaramadığı gerçeği ortaya çıkmaktadır. Askeri müdahaleler ve ekonomik yaptırımlar gibi zorlama ve baskı ile kendini hissettiren sert güç, devletler için tek başına yeterli olmadığı ve istenilen sonuçları vermediği gibi, çoğu zaman maliyeti ve bedeli ödenmesi zor bir süreci de beraberinde getirmektedir. Özellikle günümüzün bilgi ve iletişim teknolojileri ile küresel çapta meydana gelen olayların anbean dolaşıma sunulduğu uluslararası ortamda sert güç ile sonuç alamayacağını bilen devletler, artık alternatif güç unsurlarına yönelmektedir (Nye, 2004). Joseph Nye bu bağlamda yumuşak güç kavramını ortaya atmış bulunmaktadır. Yumuşak gücün, sert güçten farklı olduğunu iddia etmekte ve iki güç unsuru arasındaki farkları belirtmektedir. Sert ve yumuşak güç, başkalarının davranışlarını etkileyerek amaçlara ulaşma konusunda benzeşmektedir ancak ikisinin davranış, temel araçlar ve hükümet politikaları açısından farklılıkları vardır.

Tablo 1: Joseph Nye'a Göre Gücün Üç Çeşidi

	Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları
Askeri Güç	Zorlama Caydırma Koruma	Tehditler Kuvvet	Zorlayıcı Diploması Savaş İttifak
Ekonomik Güç	Teşvik Zorlama	Para Verme Yaptırımlar	Yardım Rüşvet Yaptırımlar
Yumuşak Güç	Cezbetme Gündem Yaratma	Değerler Kültür Politikalar Kurumlar	Kamu Diplomasisi İki Taraflı ve Çok Taraflı Diploması

Kaynak: Joseph Nye, “Soft Power: The Means to Success in World Politics”, New York, Public Affairs, 2004, s.31.

Tablo 1’de, sert güç (askeri ve ekonomik) ve yumuşak güç arasındaki bu farklılıklar ortaya konmakta ve yumuşak gücün ne olduğunu gösterdiği kadar, ne olmadığını ve sınırlarını da belirlemektedir. Bir hükümet politikası olarak KD, yumuşak gücün göstergesi olan önemli bir enstrümandır. Sert güce özgü havuç ve sopa yöntemi ile istediğini elde etme, yumuşak güç için geçerli değildir. Bazen istenilenleri elde etmek için dolaylı yollar seçmek gerekebilir. Bu bağlamda askeri kuvvet ve ekonomik yaptırımlar kullanarak sert güç uygulamak yerine gündem yaratma ve diğer ülkeleri cezbetme tercih edilebilir. Bu tür yumuşak güç unsurları, diğer ülkelerin tercihlerini şekillendirme yeteneğini göstermektedir. Katı kurallar ve sert bir yönetim tarzıyla her şeyi elde etmek mümkün olmayabilir. Çoğu zaman başkaları kendi değerlerinize ve düşüncelerinize inandırıldığında istenilenler daha çabuk ve zahmetsiz elde edilebilir. Bu aynı zamanda, havuç – sopa ikileminden ülkeleri kurtardığı gibi harcanan zaman ve ödenecek bedeli de kayda değer şekilde azaltmakta, istenilen sonuçlar yumuşak güç unsurları ile elde edilebilmektedir. Yumuşak güç, zorlama veya para verme yerine, cazibe yoluyla istenileni elde etme yeteneğidir. Yumuşak güç insanları zorlamaz, kalpleri ve zihinleri kazanmak için insanlarla

işbirliği yapar. Bir ülkenin kültürünün, siyasi ideallerinin ve politikalarının çekiciliğinden kaynaklanır. Politikalar başkalarının gözünde meşru görüldüğünde, yumuşak güç artar. Sert güç ile elde edilemeyecek kazanımlar, yumuşak güç ile elde edilebilir. Dünya siyasetinde bunun pek çok örneği mevcuttur. (Nye, 2004).

Yabancı halklara yönelik resmi kanallarla yapılan iletişim, uluslararası ilişkilerde aslında yeni bir olgu değildir. Geçmişten bugüne yaşanan gelişmeler sonucunda propaganda, enformasyon vb. kavramlar ve bunlar kapsamındaki uygulamalar, günümüzde kamu diplomasisi olarak adlandırılmakta ve bu başlık çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu yönüyle diplomasi kendisi kadar eskidir denilebilir. Eski çağlarda dahi saygınlık konusunda hassas olan ve bu noktada belirli bilinç düzeyine sahip prenslerin, yabancı halklar nezdinde kendilerine yönelik fikirlere önem verdikleri bilinmektedir. Eski Yunan, Roma ve Bizans İmparatorlukları ve İtalya'da başlayan Rönesans dönemindeki uluslararası ilişkiler, aslında başka ülke halklarını hedef alan diplomatik faaliyetlerin örneklerini içermektedir. Ancak yabancı halklara yönelik iletişim konusunda en belirgin farklılığı oluşturan 15. yüzyılda matbaanın icat edilmesidir. Aslında Orta Çağ'ın sonlarına doğru Venedikliler, diplomatik misyonları içerisinde resmi basılı bültenleri kullanmaktadır. Fakat yine de Gutenberg'in bu icadı 17. yüzyılın başlarında Kardinal Richelieu'nun öncülüğünde gelişen uluslararası ilişkiler ve diplomasi pratikleri açısından yabancı halklarla olan iletişime temel oluşturmaktadır. Fransa'daki bu gelişmelerden sonra başka ülkelerde de benzer uygulamaların hayata geçirildiği, hem kendi kamuoyları hem de yabancı ülke kamuoylarını etkilemek için diplomatik yöntemler kullanıldığı görülmektedir. Birinci Dünya Savaşı öncesi ve esnasında, ülkelerin sert güç unsurlarını desteklemek adına yaptıkları propaganda faaliyetleri ile ehemmiyeti çok daha iyi anlaşılan, yabancı ülke halklarını diplomatik yöntemlerle etkilemeye yönelik bu tür faaliyetlerin, günümüze gelene kadar çeşitli aşamalardan geçtiği bilinmektedir (Kunczik, 2003; Melissen, 2005).

Özellikle Soğuk Savaş öncesi dönemlerde sert gücü göstermek ve uygulamak, daha açık ve dolambaçsız bir yöntem olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'nın dönemin egemen güçleri açısından yarattığı tahribat ve sonrasında uluslararası güç dağılımının ciddi anlamda değişerek yeni güçlerin ortaya çıkması, eski güçlerinden uzaklaşan devletlere daha farklı kanallardan güç denkleminde dâhil olma zorunluluğunu hissettirmiştir. Yumuşak güç bu bağlamda ön plana çıkarken, bu tarz gücün en belirgin uygulama alanı olan kamu diplomasisi de artan yoğunlukta ülkelerin

gündemine gelmeye başlamıştır. Aslında Fransa-Prusya arasında 1870 yılında başlayan ve Fransa'nın hezimetini ile sona eren savaş sonrası Alliance Française'nin 1883'te kurulması, erken dönem KD örneklerinden birisi olarak gösterilebilir. Bu gelişme, aynı zamanda, Fransa'nın savaş sonucu bozulan uluslararası itibarını bir dil eğitimi ve kültür kurumu ile yeniden tesis etme girişimi olması yönüyle, sert gücün yerine uzun dönemli bir yumuşak güç kaynağının tercih edilmesinin en belirgin örneğini de teşkil etmiştir. Başka ülke halklarını hedef kitle olarak belirlemiş Fransız dili ve kültürüne yönelik bu planlama ve tasarım, günümüzde Fransız diplomasisinin önemli bir bileşeni haline gelmiştir. Fransa'yı takiben İtalya, Almanya ve diğer bazı devletlerin de yurtdışında bu tür eğitim ve kültür kurumlarını açtıkları görülmüştür. Bu bağlamda yumuşak güç araçlarını kullanmak -her ne kadar belirsiz bir süreyi kapsayacak şekilde- zor ve zahmetli olsa da, ülkeler bu gücü kullanmaktan ve bu güçten faydalanmaktan geri kalmamıştır (Nye, 2004: 100).

Soğuk Savaş'ın ortalarına denk gelen 1965 yılında, kamuoylarını etkilemeye yönelik diplomatik faaliyetleri ifade etmek için Edmund A. Gullion tarafından KD kavramı ortaya atılmıştır. Bu kavram, aynı zamanda Sovyetler Birliği ile özdeşleştirilen propaganda ve psikolojik savaş gibi kavramların insanlarda oluşturduğu olumsuz düşünce ve tutumlardan kurtulmak ve Amerikan tarzı demokratik bilgilendirme pratiklerini vurgulamak adına yaygın kabul görmüştür. O zamandan beri çeşitli tanımları yapılan KD, en genel anlamıyla “uluslararası bir aktörün, yabancı bir halkla ilişki kurarak uluslararası çevreyi yönetme girişimi” olarak tanımlanabilir (Cull, 2009). Yabancı bir halkı hedef alması yönüyle geleneksel diplomasiyle farklıdır. Kavramın ortaya çıktığı uluslararası ortam ve sonrasında yaşanan küresel değişimler ele alındığında bu alana yönelik akademik çalışmalarda artık eski ve yeni KD ayrımı yapıldığı da görülmektedir (Melissen, 2005; Cull, 2009).

Kamu diplomasisi, yumuşak gücün temel araçlarından ve bu bağlamda yabancı halklara yönelik olarak hükümetlerin uygulayabilecekleri politikalardan bir tanesi olmakla birlikte, Nye tarafından yumuşak güç çerçevesinde yapılan kavramsallaştırma sonrasında bu yönüyle tekrar bir değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Sert güç unsurlarının uygulanması ve istenen sonuçların elde edilmesi yumuşak güce nispetle daha kolaydır. Hayati önemi haiz pek çok kaynağının hükümetlerin kontrolü dışında olması ve bunların etkilerinin hedef kitlelerce onaylanmasına bağlı bulunması, yumuşak gücün uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca hükümet politikalarının genel

çerçevesini şekillendirmede yumuşak güç kaynaklarından çoğu zaman dolaylı olarak yararlanılmakta ve arzu edilen sonuçların elde edilmesi bazen yıllar alabilmektedir. Bu bağlamda, yumuşak güç kaynaklarının, sert güç kaynaklarına göre daha yavaş, daha dağınık ve kullanımının daha zahmetli olduğu söylenebilir. Ancak tüm bunlara rağmen ülkelerin KD araçlarını çok daha yaygın bir şekilde kullandıkları görülmektedir (Nye, 2004; Melissen, 2005).

Uluslararası ilişkilerde KD pratiği açısından kavramın ortaya çıkışından önce ve sonra eğitim, kültür, inanç, savunuculuk, lobcilik vb. başlıklar altında bir takım örnek ülkeler ve olaylar incelenmektedir. Örneğin, eğitim alanına yönelik en çok çalışma ve araştırma yapılan ülke ABD'dir ve yaygın olarak bilinen Fulbright Programı öne çıkmaktadır. Bu bağlamda dünyada en başarılı ülke ABD'dir (Aydemir, 2018). Ancak askeri güçten ziyade yumuşak gücü ile ön plana çıkmak isteyen AB'nin, Fulbright ile tam olarak eşdeğer olmasa da benzer bir programı olarak kabul edilebilecek, Erasmus+ Programı'nın, belki tek bir ülkeye ait bir program olmaması, belki de yedi yıllık süreler içerisinde güncellenerek gelişim aşamasında bulunması nedenleri ile KD açısından çok fazla incelenmediği görülmektedir.

3. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE KAMU DİPLOMASİSİ

Küreselleşme ve karşılıklı bağımlılık gibi etmenlerin yoğun baskısını hisseden devletler, artık yumuşak güç ile istedikleri politikaları diğer devletlere ya da bu devletlerin halklarına kabul ettirme çabası içerisine girmektedir. AB de barış ve ekonomik istikrar temeli üzerinde yükselirken, bir yumuşak güç unsuru olarak KD'nden yararlanmaktadır. İkinci Dünya Savaşı sona erdiğinde Soğuk Savaş'ın öznesi olmaktan ziyade adeta bir nesnesi konumuna düşen Avrupa devletleri, güç dağılımındaki bu duruma en akılcı çözüm olarak geliştirdikleri ve tarihsel süreç içerisinde AB olarak adlandırdıkları bu ulusüstü örgütlenmeyi, mevcut şartların da bunu zorlamasıyla, yine akılcı bir değerlendirmeye sert güç dışındaki unsurlara odaklanarak yapma gayreti içindedir. Bu bağlamda yumuşak güç AB açısından önemli olmakla birlikte KD araçları da ön plana çıkmaktadır.

Nye, askeri güç kadar baskın olmasa da, yumuşak güç konusunda kendi ülkesi ABD'nin başat ülke konumunda olduğunu iddia etmekte ve günümüzde yumuşak güç kaynaklarında ABD'ye en yakın rakibin Avrupa olduğunu belirtmektedir. Avrupa sanatı, edebiyatı, müziği, tasarımı, modası ve yemekleri uzun zamandır adeta küresel çapta "kültürel mıknaşlar" olarak hizmet etmektedir. Avrupa ülkelerinden özellikle bazıları tek tek ele alındığında, birçoğu güçlü bir kültürel çekiciliğe

sahiptir (Nye, 2004). Bu yönüyle Avrupa'nın genel olarak güçlü bir cazibesi vardır. Başka bir görüşe göre şimdiye kadar var olan en başarılı yumuşak güç örneği muhtemelen AB'dir (Suteu vd., 2004: 9). Bu noktadan hareketle, AB, sert güçten daha çok bir yumuşak güç aktörüdür denilebilir (Azpiroz, 2015: 6). AB'nin uluslararası gücünün ayırt edici bir özelliği, zorlama veya tek taraflılık yerine iknanın kullanılması ve farklı devletler arasında birlikteliğin teşvik edilmesidir (La Porte, 2010: 23).

Bir devletin egemenliğinin göstergelerinden birisi olan diploması, ulusüstü bir yapılanması olan AB'nin de önemli dış politika araçlarından biri olmuştur. Kendine has bir diploması pratiği geliştirme eğiliminde olan AB, uluslararası bir aktör olma hedefi ile öncelikle Maastricht Antlaşması ile diplomasisini yapısal ve kurumsal olarak dönüştürmek istese de bu anlamda asıl önemli dönüşümü Lizbon Antlaşması ile gerçekleştirmiştir. Bu antlaşma ile kurulan AB Dış İlişkiler Servisi (European External Action Service – EEAS), adeta AB'nin “geleneksel diplomasıye meydan okumasıdır”. Bu yönüyle Lizbon Antlaşması, “AB diplomatik sistemi için tarihi bir dönüm noktasıdır” denilebilir (Oğurlu, 2019). 21. yüzyıl diplomasisinin yeni aktörlerinden birisi olarak EEAS, Lizbon Antlaşması ile temel bir kolaylaştırıcı unsur olarak AB dış ilişkilerinin merkezinde konumlandırılmıştır. AB'nin dış ilişkilerle ilgili faaliyetlerinde EEAS'ın daha fazla tutarlılık, etkinlik ve görünürlük sağlama potansiyeli aynı zamanda Avrupa Birliği'nin KD için de faydalı bir kurumsallaşma ve yapısal dönüşüm olmuştur (Duke, 2013: 1). EEAS'ın kurulmasından beri AB'nin dış ilişkiler kapsamındaki iletişimi önemli ölçüde gelişim göstermiştir (Baumler, 2019: 7). Zaten 2021 yılı Mart ayı itibariyle güncellenen EEAS organizasyon şemasında, genel sekretere bağlı bir direktörün uhdesine verilen KD alanı, “Kurumlararası İlişkiler ve Politika Koordinasyonu” üst başlıkları ile birlikte anılırken, buna bağlı bir alt görevlendirme kapsamında “Stratejik İletişim-1; İletişim Politikaları ve Kamu Diplomasisi” şeklinde yer almıştır (EEAS Organization Chart, 2021). AB'nin 50. yıl dönümü kutlamaları vesilesiyle Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan bir kitapçıkta, Birliğin KD anlayışının kısa ve öz bir açıklaması şu şekilde yapılmıştır (A glance at EU public diplomacy at work, 2007: 13).

“Kamu diplomasisi, halk tutumlarının etkisiyle ilgilenir. Anlayarak, bilgilendirerek ve etkileyerek AB çıkarlarını desteklemeyi amaçlar. Bireysel vatandaşlar, gruplar, kurumlar ve medya ile diyalog yoluyla AB'nin hedeflerini, politikalarını ve faaliyetlerini net bir şekilde açıklamak ve bu hedeflerin anlaşılmasını teşvik etmek anlamına gelir.”

1960'larda ortaya çıkan kamu diplomasisi terimi önceleri daha çok ABD ve Birleşik Krallık hükümetleri tarafından kullanılsa da Avrupa Komisyonu departmanları tarafından “bilgilendirme ve iletişim” kapsamında yapılan faaliyetler Komisyon'un da KD'ni benimsediğini ve bundan faydalanmakta olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, Avrupa KD açısından Avrupa Birliği kurumları temel aktörlerdir. Komisyon, genel müdürlükleri aracılığıyla çoktan beri KD'ne dâhil olmuştur. Örneğin, Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen pek çok faaliyet KD olarak tanımlanabilir (de Gouveia & Plumridge, 2005).

Gelinen nokta itibariyle Avrupa'nın bir barış ve refah kıtası olarak öne çıkması, dünyanın dikkatini çekmekte ve olumlu bir imaj oluşturmaktadır. Savaş yıllarının ardından günümüze kadar AB'nin temellerini oluşturan eşitlik, demokrasi, insan hakları ve bireysel özgürlükler, ekonomik büyüme ile desteklenerek AB'nin genişlemesine giden yolda pek çok ülkeyi ve ülke halkını cezbetmektedir. AB'ye üye olma hedefi kıtadaki ve çevresindeki ülkeleri adeta bir mknatis gibi kendine çekmekte ve tarihsel gelişimi içinde öne çıkan başarı hikâyeleri ile AB'nin önemli bir yumuşak güç unsuru olmaktadır. Birliğe üye olmak isteyen ülkeler zorlu süreçleri göze almakta ve AB Müktesebatını tam olarak üstlenmeyi ve uygulamayı hedeflemektedir (Nye, 2004) ve bu bağlamda AB'yi ayakta tutan ilkeler çekiciliğini korumaktadır (La Porte, 2010: 7).

AB'nin yumuşak gücünün bir göstergesi de küresel sorunları çözmek için geliştirdiği olumlu yaklaşımıdır. Cezbedici kültürünün ve politikalarının yanında Avrupa, uyguladığı ekonomi politikaları ve dış politikası ile de yumuşak güç bağlamında ilgi çekebilmektedir (Nye, 2004). Ayrıca hem AB genel olarak ele alındığında hem de Avrupalı devletler ayrı ayrı değerlendirildiğinde KD'ne daha çok yatırım yaptıkları görülmektedir. Avrupa, dünyanın en büyük KD deneyimi ve kapasitesine sahiptir. Birlik üyesi devletlerin bir kısmı, KD ve kültürel ilişkileri yürütmede dünyanın en deneyimli ülkeleri arasındadır. Bu devletlerin onlarca yıl önce kurdukları kurumlar halen daha hizmet vermekte ve kendi halkları ve diğerleri arasında gayri resmi olarak gerçekleşen insanlar arası etkileşimi kolaylaştırmak ve geliştirmek için çalışmaktadır. Haliyle bu kurumların çok geniş bilgi tabanları mevcuttur. Birlik üyesi devletler tarafından yürütülen bu ve benzeri faaliyetlerin toplamı AB'yi dünyadaki en aktif ve iyi finanse edilen KD aktörü haline getirmektedir (de Gouveia & Plumridge, 2005). Özellikle eğitim, sanat ve dil gibi öne çıkan alanları ile uluslararası kültürel ilişkiler kapsamında Avrupa'nın daha uzun dönemli bir geleneği mevcuttur ve bu alanlara daha çok para

harcamaktadır (Wyszomirski vd., 2003: 25). Buna ek olarak, Avrupa ülkeleri, dünyanın diğer bölgelerinden okullarına ve üniversitelerine öğrenci alma çabalarını da artırmaktadır (Nye, 2004: 82).

Eğitim, kamu diplomasisi açısından ele alındığında tarihsel açıdan bir basamak olarak görülebilecek “propaganda”dan, kaynağın hedefi bakımından farklılaşmakta ancak “enformasyon” ile aynı türden görülebilecek bir noktada bulunmaktadır. Propaganda bir kimsenin ne düşünmesi gerektiğini zorla kabul ettirme çabasındayken, eğitim ve enformasyon toplumların bakış açılarını genişletmek ve zihinlerini açmak ile ilgilenmektedir (Cull vd., 2003). KD’nin, enformasyon, eğitim ve kültür alanlarını içermekte olduğu konusunda genel bir kanı oluşmuştur (Van Ham, 2005: 57). KD’nin önemli bileşenlerinden olan eğitim alanı, bu kapsamda AB’nin önem verdiği ve büyük yatırımlar yaptığı bir alan olarak öne çıkmaktadır. Hem kamu diplomasisi hem de eğitim alanı son zamanlarda AB dokümanlarında ve stratejilerinde birlikte anılmaktadır. AB resmi gazetesinde yer alan Üçüncü Ülkelerle İşbirliği için Ortaklık Aracı (Partnership Instrument for Cooperation with Third Countries – PI) belgesinde, ulaşılmaması istenen hedeflerden bir tanesinin de “kamu diplomasisini, eğitim ve akademik konularda işbirliğini ve sosyal yardım faaliyetlerini teşvik etmek” olduğu belirtilmiştir (Official Journal of the European Union, 2014: 78). Bu kapsamda bütçelendirilecek bir husus da “kamu diplomasisi, insanlar arası temaslar, eğitim ve akademik konularda işbirliği, düşünce kuruluşları ile işbirliği ve Birliğin değerlerini ve çıkarlarını teşvik etmek için sosyal yardım faaliyetleri yoluyla Birliğin ve dünya sahnesindeki rolünün yaygın olarak anlaşılmasını ve görünürlüğünü artırmak” olduğu ifade edilmiştir (Official Journal of the European Union, 2014: 80). Eğitim alanına yönelik bu ilgi ve verilen önem farklı resmi belgelerde de göze çarpmaktadır. Ayrıca bu belirtilen hususların AB’nin stratejik ilgi alanları doğrultusunda uygulanacak politika ve eylemleri teşvik etmesi beklenmektedir (Programme Statements, 2021). 2016 yılında yayınlanan AB Küresel Stratejisi belgesinde şiddet içeren aşırılıkla mücadele etmek adına eğitimden yararlanılacağı ifade edilmektedir (Global Strategy, 2016: 21). Yine aynı belgede komşu ülkelerle toplumsal bağları güçlendirmek adına kültür ve eğitim kapsamındaki değişimlerden yararlanılacağı belirtilmektedir (Global Strategy, 2016: 25). Bu bağlamda Birliğin, KD özelinde eğitimin de bir parçası olduğu kültürel diplomasiye, AB Küresel Stratejisi ve politika öncelikleri bakımından önümüzdeki yıllarda daha fazla önem vermesi gerektiği; Ortaklık Aracının (PI), eğitim, akademik ve bilimsel işbirliği konularında destekleneceği ifade edilmektedir. Eğitim ve öğretim yenilik, üretkenlik ve büyüme için hayati önem taşıdığından

hareketle Erasmus+ Programı, bu çerçevede teşvik edilecek girişimlerden bir tanesi olmaktadır. Avrupa Birliği KD ve Erasmus+ Programı kapsamında AB'yi yatırım, eğitim ve turizm için çekici bir yer olarak tanıtmak ve AB yükseköğreniminin çekiciliğini ve mükemmelliğini artırmak hedeflenmektedir (Summary of the MIP 2018-2020: 33).

4. ERASMUS+ PROGRAMI

AB'nde eğitim alanı Komisyona bağlı olarak faaliyet gösteren Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Genel Müdürlüğü (DG EAC) uhdesinde bulunmaktadır. Söz konusu Genel Müdürlük, eğitim, gençlik, kültür, diller ve spor alanlarındaki politikalardan sorumludur. Genel Müdürlük faaliyetlerini, Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı (EACEA) icra etmektedir. AB, eğitim ve öğretimin sürekli gelişiminin çok önemli olduğunu düşünmektedir. AB açısından kaliteli eğitim ve öğretime genel erişim; ekonomik büyüme, sosyal uyum, araştırma ve yeniliğin itici gücüdür ve bireylerin kişisel gelişim beklentilerini önemli ölçüde artırmaktadır. Her ne kadar üye devletler kendi eğitim sistemlerini tasarlama ve uygulama özgürlüğüne sahip olsalar da AB'nin bu noktadaki rolü üye devletlerin kapasitelerini desteklemek ve eksiklikleri tamamlamaktır. Bu nedenle Birlik, üye devletleri ve belirli üye olmayan devletleri, politika işbirliği ve Erasmus+ Programı gibi finansman araçları ile desteklemektedir. Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 165. Maddesi üye devletlerde eğitime yönelik genel açıklamaları, 166. Maddesi ise mesleki eğitime yönelik açıklamaları içermek suretiyle bunlara temel teşkil etmektedir (Official Journal of the European Union, 2016; About Education and Training in the EU).

Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Genel Müdürlüğü (DG EAC), doğrudan genel müdüre bağlı üç birim ve genel müdür yardımcısına bağlı iki birim olarak faaliyet göstermektedir. Bu birimlerden ikincisi olarak yer verilen “Gençlik, Eğitim ve Erasmus+” adlı üst birim doğrudan genel müdüre bağlı olması hasebiyle önem verilen bir departmandır. Yine bu birimin alt birimi olarak yer verilen iki Erasmus+ ofisinden bir tanesi koordinasyon, bir diğeri de yürütme görevini üstlenmiştir. 2021 yılı Mayıs ayında güncellenen organizasyon şemasında genel müdürlük ile Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'na (EACEA) birlikte yer verildiği görülmektedir. Bu da, Erasmus+ Programının idari ve koordinasyon işlerinin genel müdürlük tarafından yapıldığını, yürütme görevinin ise Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı (EACEA) tarafından gerçekleştirildiğini göstermektedir (Organization Chart-2, 2021). Hem genel müdürlük hem de yürütme ajansı İnovasyon, Araştırma, Kültür,

Eğitim ve Gençlik alanlarından sorumlu olan Komisere bağlı olarak çalışmaktadır. Bu komiserin Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor konularındaki sorumlulukları dolayısıyla bağlı olduğu komisyon yesi ise Avrupa Yaşam Tarzının Teşviki alanında görevlendirilen Başkan Yardımcısıdır (AB Komisyonuna İlişkin zet Bilgiler, 2020). Bu bağlamda Erasmus+ Programının, katılımcıları, öncelikle Avrupa yaşam tarzına teşvik etmek amacıyla tasarlandığı söylenebilir. Aynı komiserin görev ve sorumluluklarından bir tanesi de eğitim, araştırma, inovasyon ve kültür alanlarında uluslararası işbirliklerini güçlendirmektir (Commissioner Mariya Gabriel).

Aslında Erasmus+ Programı'nın kökeni daha eski tarihlerdeki gelişmelerle şekillenmiştir. 1970'li yıllarda Birliğin kurucularından kabul edilen, eski komiser Altiero Spinelli, açık ve demokratik bir Avrupa inşa edebilmek için güçlü bir eğitim ve kültürel boyutun elzem olduğunu belirtmiştir. Bunun ardından Komisyon ilk kez Eğitim ve Gençlik Departmanı adıyla bir birim kurmuştur. 1973 yılında kurulan bu departmanın ilk yöneticisi Dr. Hywell Ceri Jones, yirmi yıla yakın süre zarfında AB eğitim politikaları ve eğitim programları geliştirilmesinde görev almıştır. Jones, 1993 yılına kadar Komisyonun ilk Eğitim ve Gençlik bölümünün başkanı ve Komisyonun Eğitim, ğretim ve Gençlik Direktörlüğü görevini yrtmştir. Başta Erasmus, Comett, Tempus ve Petra olmak üzere birçok önde gelen AB Programının tasarımı, müzakeresi ve yönetiminde lider rol almıştır. O zamanlarda Roma Antlaşması metninde “eğitim” kelimesi dahi geçmemiş ve bu nedenle eğitim, Birliğin siyasi gündeminde yer almamıştır. Bu anlamda ilk dönüm noktası, 1976 yılında ye devletlerin Eğitim Bakanlarının bir toplantı yaparak Erasmus programının tohumu olarak adlandırılabilcek bir eğitim eylem programını başlatmaya karar vermeleri olmuştur. Jones, bu toplantıda, kendi tecrübelerinden yola çıkarak Avrupa çapında da niversiteler arasında ortaklaşa eğitim programlarının geliştirilmesi fikrini dile getirmiştir. Toplantıdaki Eğitim Bakanlarından kabul gören bu teklif sonrası, on yıl içinde gerekli olan yasal ve finansal düzenlemeler yapılarak Erasmus Programı 1987 yılında başlatılmıştır (Origins of the Erasmus Programme). Bu tarihten yaklaşık 20 yıl önce, Profesör Sofia Corradi nclğnde İtalyanların da ilk Erasmus programının geliştirilmesinde önemli bir etkisi olmuştur. Corradi, kendi öğrencilik yıllarındaki Fulbright tecrübesinin ışığında İtalyan niversitelerinde de benzer bir ğrenci değişim programının olması gerektiğine inanmış ve kendisi bizzat ilgili yöneticiler ve profesörlerle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Her ne kadar sonuç alamasa da 18 yıllık mücadelesi niversite camiasının ve öğrencilerin bu konudaki hazır bulunuşluğunu

artırmış ve Erasmus programını başlatan sürece katkıda bulunmuştur. Bu anlamda Erasmus programına Corradi'nin yaptığı katkılar o denli önemli görülmüştür ki sonradan kendisine "Mother Erasmus" lakabı verilmiştir (Field, 1998: 92; ETN Magazine 1).

Erasmus Programı dünyanın en önemli öğrenci değişim programıdır. Program adını İngilizce "EuRopean community Action Scheme for the Mobility of University Students" ifadesindeki büyük harflerin kısaltmasından almaktadır. Aynı zamanda Hollandalı Rönesans dönemi hümanist, felsefeci ve ilahiyatçısı Rotterdam doğumlu Desiderius Erasmus'a (1469-1536) ithafen bu ismin verildiği bilinmektedir (Britannica). Bu durum Erasmus'un hayat hikâyesine bakıldığında aslında doğal karşılanabilir. Zira 15. Yüzyılın önemli Avrupa şehirlerini içindeki öğrenme arzusu sebebiyle uzun yıllar gezmesi ve farklı kültürler tanıma amacıyla uzun seyahatlere çıkması nedeniyle, AB'nin de üniversite öğrencilerine yönelik bir programı başlatırken Desiderius Erasmus'a göndermede bulunması önemli görülmektedir (ETN Magazine 2).

AB tarafından finanse edilen program, 1987 yılında başlamış ve günümüze kadar çeşitli değişiklikler ile devam edegelmiştir. İlk önce yalnızca yükseköğrenim öğrencilerine yönelik bir değişim programı olarak işlev gören programa, ilk senesinde Belçika, Danimarka, Almanya, Yunanistan, Fransa, İrlanda, İtalya, Hollanda, Portekiz, İspanya ve Birleşik Krallık olmak üzere 11 farklı Avrupa ülkesinden 3 bin 200 öğrenci katılmıştır. Sonraki yıllarda Birliğin genişlemesi doğrultusunda yeni ülkeler programa dâhil olurken, süreç içerisinde edinilen tecrübeler ışığında programda güncellemeler ve yapısal değişiklikler olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin, ilk başta yükseköğrenim öğrencilerinin bir ya da iki dönemlik değişimi ile sınırlı olan program, zaman içerisinde bu öğrenci değişimine ek olarak okul eğitimi, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi ve gençlik alanlarını da içerecek şekilde dönüşmüştür (T.C. Dışişleri Bakanlığı). Ayrıca önceki yıllarda eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarında uygulanan Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius, Grundtvig, Jean Monnet, Erasmus Mundus, Alfa, Edulink, Gençlik Hareket ve Sporda gibi farklı başlıklar ve içerikler ile daha parçalı bir görünüm arz eden program, 2014 yılından itibaren genel bir "Erasmus+" başlığı altında toplanmıştır. 2017 yılında 30. yıldönümü kutlanan programa, başlangıcından beri, birçok kimse için oluşturduğu dolaylı etkinin yanı sıra 9 milyondan fazla katılımcı doğrudan dâhil olmuştur. Günümüzde yükseköğrenim, mesleki eğitim, okul eğitimi, yetişkin eğitimi, gençlik ve spor alanlarında geniş bir yelpazede fırsatlar sunan

program, katılımcılara yurtdışında eğitim görme, gönüllü faaliyetlerde bulunma veya mesleki deneyim elde etme imkânı vermiştir. Özellikle başka bir yabancı ülkede eğitim görmelerine ya da staj yapmalarına olanak sağlamasından dolayı Erasmus Programı, her geçen yıl katılımcı sayısının arttığı üniversite öğrencileri arasında çok popüler hale gelmiştir. Bu denli ünlenmesi programı, adeta bir kültür fenomeni haline getirmiştir. Bu başarılarından dolayı AB, önceki dönemden itibaren Erasmus+ olarak adlandırdığı programın 2021-2027 yılları arasında uygulanacak dönemi için fonları iki katına çıkarmayı ve 12 milyondan fazla katılımcının hareketliliklerini desteklemeyi taahhüt etmiştir. Yeni dönemdeki program, daha kapsayıcı hale gelmiş ve uluslararası hareketliliklere katılması zor olan dezavantajlı ailelerden gelenlerin de programa dâhil edilmesi sağlanmıştır. Kapsayıcılık hedefi doğrultusunda program, fırsat eşitliği için de bir mihenk taşı haline gelmiştir (De Benedictis & Leoni, 2020: 1; European Commission Fact Sheet, 2017; AB Türkiye Delegasyonu, 2017).

30 yıllık dönem için Erasmus programının etkisi çarpıcıdır. Avrupa Komisyonunun verilerine göre başlangıcından 2017 yılındaki 30. yıl kutlamalarına kadar olan dönemde 4 milyon 400 bin yükseköğrenim öğrencisi programa katılmıştır. Bunun yanında 1 milyon 400 bin gençlik değişimi aynı dönem içinde gerçekleşmiştir. 1 milyon 300 bin mesleki eğitim öğrencisi, 1 milyon 800 bin eğitim personeli ve gençlik çalışanı, 100 bin Avrupa gönüllüsü ve yine 100 bin Erasmus Mundus öğrencisi ve personeli 1987-2017 yılları arasında programa dâhil olmuştur. Bu süreç içerisinde ayrı ayrı her bir dönemin ihtiyaç duyulan eğitim, beceri ve yetkinliklerini karşılamaya odaklanan program, yurtdışına yapılan değişim ve hareketlilikler ile katılımcıların AB'ye ait olma duygularını geliştirmiş ve onlara bir Avrupa deneyimi yaşama fırsatı sunmuştur. Eğitim odaklı bir yurtdışı deneyimi gençlerin hem bugünün hem de yarının işgücü piyasasına yönelik hazırlanmalarını sağlamıştır. Bu bağlamda katılımcıların kariyerleri açısından da önemli sonuçları beraberinde getirmiştir. Erasmus+ Programı kapsamında hareketliliklere katılan öğrencilerin mezun olduktan bir yıl sonra iş bulma olasılıkları, hareketliliklere katılmayan meslektaşlarına göre iki kat daha fazladır ve yurtdışında staj yapan her üç öğrenciden birine ev sahibi şirket tarafından iş teklifi yapılmıştır. Ayrıca 2014'ten 2017'ye kadar olan dönemde yapılan anketler, katılımcıların %96'sının bu deneyimden memnun olduklarını göstermiştir. Geçen yıllar içerisinde Erasmus+, hareketlilikten çok daha fazlasını yararlanıcılarına sunmaya devam etmiştir. Erasmus+ Programı çerçevesinde yapılan işbirliği projeleri; eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarında faaliyet gösteren kuruluşlara iş yapma fırsatı sunan bir

araç haline gelmiş ve bu yönüyle, ilgili kuruluşların hem birbirleriyle hem de şirketler ve kamu yetkilileri gibi diğer aktörlerle ortaklıklar kurmalarını sağlamıştır. Bu tür işbirliği projeleri, ekonomik büyüme ve istihdam yaratılması için gerekli olan politikaları geliştirerek kaliteyi artırmış ve bu alanlardaki yeniliği teşvik etmiştir (European Commission Fact Sheet, 2017). AB'nin ekonomik entegrasyon temeli açısından özellikle üniversite öğrencileri ve mesleki eğitim öğrencilerine verdiği önem ve ayırdığı bütçe imkanları burada belirtilen istatistik verilerine de yansımıştır.

2021 – 2027 yılları arasında uygulanacak Program, önceki yılların tecrübeleri üzerine inşa edilmekte ve 2014 – 2020 yılları arasında uygulanmış bir önceki dönemin başarısı dolayısıyla yine Erasmus+ olarak adlandırılmaktadır. Günümüzün şartlarına uyarlanan yapısıyla program, yeni döneminde etkisini artırmak ve daha fazla kişiye ulaşmak hedefindedir. Komisyon, bu program ile gençleri ve her yaştan bireyleri, demokratik topluma katılım, kültürler arası anlayış ve iş gücü piyasasında yer alma için gerekli nitelikler ve becerilerle donatmak adına yüksek kalitede örgün ve yaygın eğitim öğretim fırsatlarını sunmak istemektedir. Sürekli olarak değişen ve dönüşen şartlara uyum sağlamak isteyen AB, üye ülkelerinde yaşayan vatandaşlarının, giderek daha hareketli, çok kültürlü ve dijital hale gelen ve dinamik olarak değişen bir toplumda ihtiyaç duyulan bilgi, beceri ve yeterliliklerle daha iyi donatılması gerektiğine inanmaktadır. Bu bağlamda AB, hem kendi sınırları içinde hem de dışında vatandaşlarının, eğitim görmek, öğrenmek ve çalışmak için başka bir ülkede vakit geçirmesini standart hale getirmeyi ve anadiline ek olarak iki dil daha konuşmasını bir ölçüt olarak belirlemek gerektiğini düşünmektedir. Yeni dönemde Erasmus+ Programı, “Avrupa Eğitim Alanı”, “2021-2027 Dijital Eğitim Eylem Planı”, “Avrupa Gençlik Stratejisi” ve “Avrupa Birliği Spor Çalışma Planı”nın hedeflerini destekleyen önemli bir bileşen olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca AB'nin sürdürülebilir büyümesi ve uyumu açısından büyük öneme haiz olan iklim değişikliğiyle mücadele, temiz enerji, yapay zekâ, robotik, büyük veri analizi gibi alanlarda dijital beceriler ve yeterliliklerin geliştirilmesi, Programda öncelik verilen alanlar olarak sıralanmaktadır. AB'nin bilgi, beceri ve yeterliliklere yaptığı bir yatırım olarak değerlendirilebilecek Program, yeniliği teşvik ederek AB işletmelerinin daha rekabetçi olmasına katkı sağlamaktadır. Ekonomisini sürdürülebilir kılma öncelikleri doğrultusunda AB, çevre duyarlılığını bu program kapsamında her yönüyle ön plana çıkarmakta ve çevre hassasiyeti olan alternatif yöntemleri incelemektedir. Ulusötesi ve uluslararası boyutuyla Erasmus+ Programı; eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarındaki

işbirliklerini desteklemeyi, fikirlerin dolaşımını ve en iyi uygulamaların ve uzmanlığın aktarılmasını ve dijital yeteneklerin geliştirilmesini kolaylaştırmayı, böylece sosyal uyumu güçlendirirken yüksek kaliteli bir eğitime katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu yönüyle AB'nin en görünür başarı hikâyelerinden birisi olan program, 30 yıldan fazla süregelen AB programlarının tecrübe ve başarılarına dayanmaktadır (Erasmus+ Programme Guide, 2021).

Komisyon tarafından 2021 yılı Mayıs ayında yayınlanan Erasmus+ Program Rehberi'nde programın genel hedefi şu şekilde belirtilmektedir (Erasmus+ Programme Guide, 2021: 6):

“Programın genel amacı, yaşam boyu öğrenme yoluyla, Avrupa'da ve ötesinde eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarında insanların eğitimsel, mesleki ve kişisel gelişimlerini desteklemek, böylece sürdürülebilir büyümeye, kaliteli işlere ve sosyal uyuma katkıda bulunmak, yeniliği teşvik etmek ve Avrupa kimliğini ve aktif vatandaşlığı güçlendirmektir. Bu kapsamda Program, Avrupa Eğitim Alanı'nı inşa etmek, eğitim ve öğretim alanında, temelindeki sektörel gündemlerle birlikte, Avrupa stratejik işbirliğinin uygulanmasını desteklemek, 2019-2027 Birlik Gençlik Stratejisi çerçevesinde gençlik politika işbirliklerini ilerletmek ve sporda Avrupa boyutunu geliştirmek için temel bir araç olacaktır.”

Ayrıca Erasmus+ Programının özel hedefleri şu şekilde sıralanmaktadır (Erasmus+ Programme Guide, 2021: 6):

“- Eğitim ve öğretim alanındaki kurumlar ve politikalar düzeyinde bireylerin ve grupların öğrenme hareketliliğinin yanı sıra işbirliği, kalite, katılım ve eşitlik, mükemmellik, yaratıcılık ve yeniliği teşvik etmek;

- Gençler arasında yaygın eğitim (non-formal) ve genel öğrenim (informal) hareketliliği ve aktif katılımın yanı sıra gençlik alanındaki kurumlar ve politikalar düzeyinde işbirliği, kalite, katılım, yaratıcılık ve yeniliği teşvik etmek;

- Spor organizasyonları ve spor politikaları düzeyinde işbirliği, kalite, katılım, yaratıcılık ve yeniliğin yanı sıra spor personelinin öğrenme hareketliliğini teşvik etmek.”

2021 – 2027 yılları arasında uygulanacak programın öncelikleri arasında ilk olarak yer verilen husus “kapsayıcılık” ve “çeşitlilik”tir. Komisyon, program kapsamındaki tüm faaliyetlerde geçerli olmak üzere

fırsat eşitliği ve erişim, kapsayıcılık, çeşitlilik ve adalet konularına özel önem vermektedir. Bu çerçevede, tüm program alanlarını içeren bir Kapsayıcılık ve Çeşitlilik Stratejisi tasarlanmıştır. Bu strateji ile Avrupa içinde ve dışında farklı grupların program kapsamındaki fırsatlara erişiminde karşılaşılabilecekleri engellerin ortadan kaldırılmasına yardımcı olmak amaçlanmaktadır. Program Rehberi'nde bu konu ile bağlantılı olarak yer verilen engeller; her türlü engellilik hali, sağlık sorunları, eğitim ve öğretim sistemleri ile ilgili engeller, kültürel farklılıklar, sosyal engeller, ekonomik engeller, ayrımcılıkla ilgili engeller ve coğrafi engeller olarak sıralanmaktadır (Erasmus+ Programme Guide, 2021). Bu bağlamda yeni döneminde Erasmus+ Programı'nın farklı grupları dâhil etme yönünden oldukça iddialı olduğu söylenebilir. Zaten halihazırda Birleşmiş Milletler'in 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi ve Hedefleri için evrensel değer olarak kabul edilmiş “Kimseyi Geride Bırakma (Leave No One Behind – LNOB)” ilkesi ile paralel olarak belirlenmiş dezavantajlı grupları dahil etmek, bu programda hedeflenen ilk unsur olarak öne çıkmaktadır (UN Sustainable Development Goals LNOB; BM Nüfus Fonu). COVID-19 pandemisi ile ehemmiyeti bir kez daha anlaşılan hiç bir engel olmaksızın eğitime erişim, salgın sürecinden normal hayata geçişte hızlı bir toparlanma için Erasmus+ Programı'nın kimseyi geride bırakmamak adına teşvik ettiği bir husustur (Erasmus+ Programme Guide, 2021: 4).

Programda ikinci öncelik olarak Dijital Dönüşüm yer almaktadır. Çağın getirdiği şartlar ve özellikle halen devam etmekte olan COVID-19 pandemisi, her anlamda dijitalleşmeyi zorunlu kılmaktadır. Eğitimin dijital ortamlarda hiçbir aksaklık olmadan devam etmesi Avrupa'nın ihtiyaç duyduğu bir husus olarak öne çıkmaktadır. Öğretme ve öğrenme için yeni teknolojilerden yararlanma ve iş piyasası açısından gerekli dijital becerilerle donatılmış bireyler yetiştirmek bu anlamda önemi artan bir unsur olarak gündeme gelmektedir. Avrupa Eğitim Alanı (*European Education Area*) açısından önemli bir bileşen haline getirilen ve ilki 2018-2020 yılları arasında hazırlanmış olan Dijital Eğitim Eylem Planı, mevcut şartlar ve COVID-19 pandemisi sebebiyle ve Erasmus+ Programı ile eşgüdümlü uygulanmak istenmesi nedeniyle gözden geçirilerek güncellenmiş bulunmaktadır. İlk Eylem Planı'nda öğretme ve öğrenme için dijital teknolojinin daha iyi kullanılması, dijital yetkinlikler ve beceriler geliştirmek, daha iyi veri analizi ve öngörü yoluyla eğitimi iyileştirmek hedeflenmiş görünmektedir. Erasmus+ Programı ile aynı zaman diliminde uygulanacak olan Dijital Eğitim Eylem Planı (2021–2027) ile paralellik arz eden bu ikinci öncelik çerçevesinde bilgi, iletişim ve teknoloji araçlarının daha fazla kullanılması, fiziksel hareketlilik ve

sanal öğrenme ve sanal işbirliğinin birlikte kullanılması yoluyla hem AB içinde hem de dışında daha büyük bir hedef gruba ulaşmak amaçlanmaktadır (Digital Education Action Plan 2021-2027). Bu bağlamda, temel düzeyden ileri düzeye kadar her anlamda gerekli olabilecek dijital becerilerin yanı sıra günlük yaşamda insanların topluma daha aktif olarak katılmasını sağlayacak dijital okuryazarlığı geliştirmek de Program kapsamında teşvik edilecek bir husustur. Erasmus+ Programı'nın Dijital Dönüşüm önceliği kapsamında ve Dijital Eğitim Eylem Planı'nın stratejik öncelikleri doğrultusunda, Avrupa Dijital Eğitim Merkezi (European Digital Education Hub) kurulması planlanmaktadır. Henüz kuruluş aşamasında olan Merkez'in, 2027 yılına kadar geliştirilmesi öngörülmektedir. Dijital eğitim alanında Avrupa çapında bir koordinasyon merkezi olarak tasarlanan ve ortak bir dijital eğitim politikası ortaya çıkarma hedefi olan bu girişimin, 2021 yılı sonunda başlatılması beklenen Avrupa Eğitim Alanı portalının bir bileşeni olarak da işlev görmesi beklenmektedir. 2022 yılı başında faaliyete geçecek olan Merkez, Erasmus+ Programı tarafından finanse edilmektedir. Bu yönüyle Dijital Dönüşüm, AB'nin büyük önem verdiği öncelikli bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır (Erasmus+ Programme Guide, 2021; Digital Education Hub).

Programda yer verilen üçüncü öncelik, Çevre ve İklim Değişikliği ile Mücadele'dir. AB açısından çevre ve iklim konuları hiç vakit kaybetmeden ilgilenilmesi gereken ve geleceğe yönelik belirli adımlarla ele alınması zorunlu alanlardır. Zaten hâlihazırda 2019-2024 yılları içerisinde uygulanmakta olan Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde konu çok yönlü olarak değerlendirilmekte ve gelecek nesiller bakımından konu ile ilgili bir dizi önlem alınmaktadır. Komisyon'un 2019-2024 yılları için belirlediği öncelik alanlarından ilki Avrupa Yeşil Mutabakatı'dır. Avrupa, bu girişim ile modern ve kaynakları verimli kullanabilen bir ekonomi haline gelerek dünyanın ilk iklim nötr kıtası haline gelmeyi hedeflemektedir (European Green Deal). Erasmus+ Programı ile eşgüdömlü olarak yürütölecek olan ve Programın önceliklerinden birisi olarak da yer verilen Çevre ve İklim Değişikliği ile Mücadele, Avrupa'nın geleceğine yaptığı en önemli yatırımlarından birisidir. Yeşil Mutabakat, Avrupa'nın yeni büyüme stratejisidir. Bu açıdan Komisyon, tüm kademelerdeki öğrencileri, velileri ve daha geniş çerçevede toplumu, eğitim kurumları, okullar ve üniversiteler aracılığıyla bilgilendirmek, konu ile ilgili bilinçlendirmek ve hedeflendiği şekliyle 2050 yılına kadar Avrupa'yı dünyanın ilk iklim nötr kıtası haline getirmek için hazırlamak istemektedir. Erasmus+ Programı, iklim değişikliği ve sürdürülebilir kalkınma konularında hem Avrupa içinde hem de dışında

bilgi, beceri ve tutumlar geliştirmede kilit bir rol oynayacaktır. Ayrıca, yapısı gereği değişim ve hareketliliği merkez alan Erasmus+ Programı, sürdürülebilir ulaşım Őekillerini ve çevre hassasiyeti içeren daha sorumlu davranışları teşvik ederek karbon nötrlüğü için çaba göstermektedir (Erasmus+ Programme Guide, 2021).

Demokratik Hayata Katılım, dördüncü ve son öncelik olarak Erasmus+ Program Rehberi'nde yer almaktadır. Komisyon açısından, vatandaşların AB anlayışlarını erken yaşlardan itibaren güçlendirmek, Birliğin geleceği için çok önemlidir. Demokratik süreçlere sınırlı katılım ve AB hakkındaki bilgi eksiklikleri gibi sorunların çözümünde Erasmus+ Programı'ndan etkin bir Şekilde faydalanılmak istenmektedir. Bu tür sorunların giderilmesi için, program aracılığıyla, yaşam boyu öğrenmede aktif vatandaşlık ve etik desteklenmekte, sosyal ve kültürlerarası yeterliliklerin, eleştirel düşünmenin ve medya okuryazarlığının gelişimi teşvik edilmektedir. Siyasi ve sosyal yaşama aktif olarak dâhil olmak bireylerin aidiyetlerini artırmaktadır. Bu bağlamda, örgün eğitimin yanı sıra yaygın eğitim ve genel öğrenim imkânlarından yararlanmak bu öncelik çerçevesinde Erasmus+ Programı ile sağlanmaktadır. Özellikle ortak AB değerleri, birlik ve çeşitlilik ilkeleri ve bunların sosyal, kültürel ve tarihi mirası ön plana çıkarılmak istenmektedir. Böylece AB ile ilgili farkındalığın artırılması planlanmaktadır. Program, gençlerin demokratik hayata katılımına da büyük önem vermektedir. Bu çerçevede Gençlik Katılım Stratejisi ile eşgüdümlü olarak Erasmus+ Programı faaliyetleri sürdürülmektedir. AB Gençlik Katılım Stratejisi, 2018 yılında kabul edilmiş olup 2019-2027 yılları arasında uygulanmaktadır. Gençlerin demokratik yaşama aktif olarak katılımını, AB gençlik politikasının merkezine yerleştiren bu strateji, Birliğin geleceği açısından büyük öneme haizdir (Erasmus+ Programme Guide, 2021: 10; Youth Participation Strategy).

Yukarıda aktarılan önceliklere ek olarak Erasmus+ Programı'nın öne çıkan özellikleri şu başlıklar altında sıralanabilir (Erasmus+ Programme Guide, 2021):

1. Katılımcıların korunması, sağlığı ve güvenliği
2. Çok dillilik
3. Uluslararası boyut
4. Beceri ve niteliklerin tanınması ve doğrulanması
5. Etkiyi en üst düzeye çıkarmak için projeleri ve sonuçlarını yaygınlaştırmak

6. Eğitim materyalleri için Erasmus+ Açık Erişim (Open Access) zorunluluğu
7. Araştırma ve veriler için Erasmus+ Açık Erişim

Bu zellikler içerisinde 3. maddede belirtilen Uluslararası boyut, AB açısından önemli olduğu kadar Erasmus+ Programı'na katılabilen ülkeler açısından da kayda değer sonuçları olan bir husustur. Programın hareketlilikler ve değişimler temelinde olan yapısı zaten uluslararası çapta bir boyutu zorunlu kılmaktadır. Farklı ülkelerden kurumların birbirleri ile işbirlikleri ya da politika yapımı için gerekli diyalog, tüm iletişim kanalları ile olabileceği gibi sanal ortamın yanı sıra yüz yüze görüşmeler yoluyla da olmaktadır. Program kapsamında finanse edilecek bu tür faaliyetler, uluslararası anlamda bir katma değer olarak yararlanıcılara, kurumlara ve nihayetinde ülkelere fayda sağlamaktadır. Bu bağlamda, AB için Erasmus+ Programı, küresel bir aktör olma rolünün güçlendirilmesi için kilit bir unsurdur. Program sayesinde kendi kurumlarını, küreselleşme, iklim değişikliği ve dijital dönüşümün getirdiği küresel zorluklarla mücadelede desteklemektedir. Bu açıdan uluslararası hareketliliklerin ve nc ülkelerle işbirliklerinin yoğunlaştırılması sağlanmalıdır. Aynı zamanda Program faaliyetleri, ortak değerlerin, ilkelerin ve çıkarların desteklenmesine katkıda bulunmaktadır. Özellikle gençlerin bu tür faaliyetlere dâhil edilmesi gelecek açısından önemli grlmektedir. Tüm bunlar göstermektedir ki Erasmus+ Programı güçlü bir uluslararası boyut içermektedir (Erasmus+ Programme Guide, 2021: 12).

Uluslararası etkinliği açısından değerlendirildiğinde Erasmus+ Programı'nın oldukça geniş bir coğrafyada uygulanma imkânı olduğu grlmektedir. 27 AB yesi devlet ve bunların denizaşırı toprakları ile Programla ilişkili nc ülkeler kategorisinde yer alan Avrupa Serbest Ticaret Alanı (EFTA) lkelerinden Avrupa Ekonomik Alanı (EEA) yesi olan Norveç, Liechtenstein ve İzlanda ve aday lkeler Türkiye, Sırbistan ve Kuzey Makedonya, Erasmus+ Programı kapsamındaki eylemlere tam olarak katılabilmekte ve tüm bu lkeler “Program lkeleri” olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, Programla ilişkili olmayan diğer nc ülkelerden kuruluşlar, usulüne uygun olarak gereklendirilmiş durumlarda ve AB çıkarları doğrultusunda Erasmus+ Programı'na katılabilmektedir. Bu lkeler ise “Ortak lkeler” olarak adlandırılmaktadır. Program'da yer alabilecek bu Ortak lkeler, Rehber'de AB Dış Eylemi'nin (EU External Action) mali araçlarına göre yeniden gruplandırıldığı şekliyle 14 Bölge olarak listelenmektedir (Erasmus+ Programme Guide, 2021). Bu yönüyle, Program'ın geliştirilmiş ve zenginleştirilmiş bir uluslararası boyutu vardır

ve Program Ülkeleri öncelikli olmak üzere belli şartlar altında dünyanın geri kalanındaki neredeyse tüm ülkeler Ortak Ülkeler kategorisinde Erasmus+ Programı'nın eylemlerine dâhil olabilmektedir (Erasmus+ Programme Guide, 2021).

Erasmus+ Programı, 2021-2027 yılları arasında ulaşmak istediği hedeflere bir dizi eylem çerçevesinde ulaşmayı öngörmektedir. “Hareketlilik”, “İşbirliği” ve “Politika Geliştirme” temelinde tasarlanan Program, ayrı ayrı “Eğitim ve Öğrenim”, “Gençlik” ve “Spor” alanlarına yönelik 3 Ana Eylem ihtiva etmektedir. Sadece Eğitim ve Öğrenim alanı kapsamında bir de Özel Eylem bulunmaktadır. Önceki yıllarda uygulanan ve edinilen tecrübeler ışığında geliştirilerek sadeleştirilen bir görünüm arz eden Program yapısı, genel ve özel başlıklar halinde aşağıdaki şekildedir (Erasmus+ Programme Guide, 2021):

Genel Eylemler

- Ana Eylem 1: Bireylerin Hareketliliği
 - Öğrencilerin ve personelin hareketliliği
 - Gençlik Katılım Faaliyetleri
 - DiscoverEU Faaliyetleri
 - Dil öğrenme fırsatları
- Özel Eylem: Jean Monnet Eylemleri
 - Yükseköğrenim alanında Jean Monnet eylemi
 - Jean Monnet Modülleri
 - Jean Monnet Kürsüleri
 - Jean Monnet Mükemmeliyet Merkezleri
 - Diğer eğitim ve öğretim alanlarında Jean Monnet eylemi
 - Öğretmen Eğitimi
 - Ağlar
 - Belirlenen kurumlara destek
- Ana Eylem 2: Kurum ve Kuruluşlar (Organizasyonlar ve Enstitüler) Arasında İşbirliği
 - İşbirliği için Ortaklıklar
 - İşbirliği Ortaklıkları
 - Küçük Ölçekli Ortaklıklar
 - Mükemmellik için Ortaklıklar
 - Avrupa Üniversiteleri
 - Mesleki Mükemmellik Merkezleri
 - Erasmus+ Öğretmen Akademileri
 - Erasmus Mundus Eylemi
 - İnovasyon için Ortaklıklar

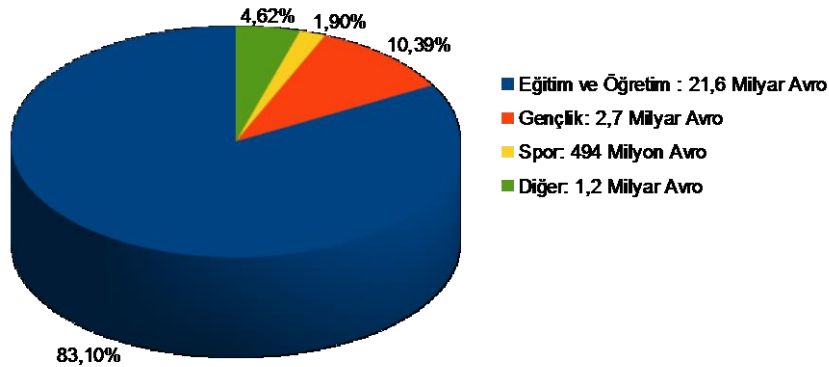
- İnovasyon için Birlikler
- İleriye yönelik projeler
- Gençlik alanında Kapasite Geliştirme projeleri
- Kâr amacı gütmeyen spor etkinlikleri
- eTwinning, Avrupa'da Yetişkin Öğrenimi için Elektronik Platform (EPALE), School Education Gateway (SEG) ve Avrupa Gençlik Portalı gibi çevrimiçi platformlar
- Ana Eylem 3: Politika Geliştirme ve İşbirliğine Destek
 - Avrupa Gençleri Birlikte Eylemi (European Youth Together)
 - Açık Koordinasyon Yöntemleri
 - Politika deneyleme
 - Avrupa çapında veya uluslararası ölçekte anketler ve çalışmaların yanı sıra tematik ve ülkeye özgü uzmanlık yoluyla verilerin toplanması ve analizi
 - Kredi transferinin yanı sıra becerilerin ve niteliklerin şeffaflığını ve tanınmasını kolaylaştıran eylemler
 - AB içindeki ve dışındaki paydaşlarla politika diyalogunu teşvik eden eylemler
 - Uluslararası kuruluşlarla işbirliği

Tüm bu eylemleri gerçekleştirmek adına 2021-2027 yılları arasında uygulanacak dönem için tahsis edilen toplam bütçe miktarına ilişkin dağılım Grafik 1’de gösterilmektedir.

Grafik 1: Erasmus+ Programı Genel Bütçesi

Programlara Göre Bütçe Dağılımı

2021-2027 Dönemi için Erasmus+ Programına Tahsis Edilen Toplam Bütçe: 26 Milyar Avro

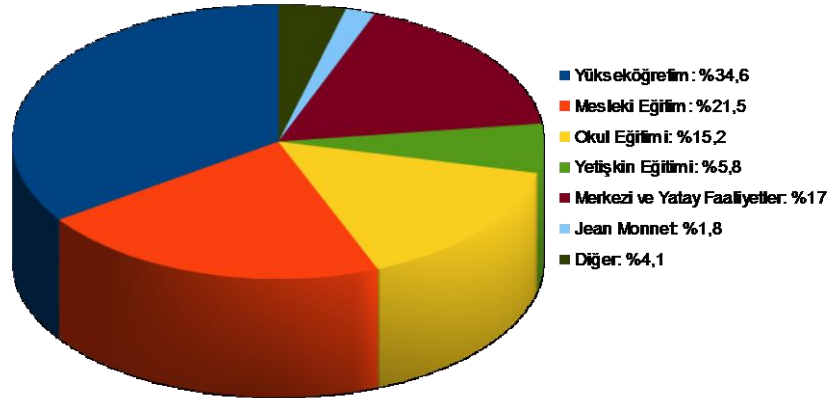

Kaynak: Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Başkanlığı, https://www.ab.gov.tr/erasmus_52450.html. Erişim 08.08.2021.

Grafik 1'den anlaşılacağı üzere yeni dönem Erasmus+ Programı'nda en büyük pay sahibi alan, Eğitim ve Öğretim alanı olmaktadır. Bu yönüyle Programın, Eğitim ve Öğretim temelinde yapılandırıldığı söylenebilir. Diğer alanlar, katılımı artırmak ve çeşitlendirmek adına Programın etkisinin genişletilmesi amacıyla eklenmiş görünmektedir. Yine de ilgili alanlar geçmişten bugüne AB'nin farklı programları tarafından uygulanmakta ve şimdiki haliyle Erasmus+ Programı'na edinilen tecrübeler ışığında dâhil edilmektedir. Eğitim ve Öğretim alanındaki 21,6 Milyar Avro'luk bütçenin dağılımı ise Grafik 2'de gösterilmektedir:

Grafik 2: Eğitim ve Öğretim Alanına Ayrılan Bütçe Dağılımı

Erasmus+ Programı Kapsamında Eğitim ve Öğretime Ayrılan Bütçe Dağılımı

Kaynak: Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Başkanlığı, https://www.ab.gov.tr/erasmus_52450.html. Erişim 08.08.2021.

Grafik 2 incelendiğinde Eğitim ve Öğretim'e ayrılan toplam bütçenin yarısından fazlasının, AB'nin ekonomik öncelikleri ve iş piyasasına yönelik hedefleri doğrultusunda Yükseköğretim ve Mesleki Eğitim alanlarına ayrıldığı görülmektedir. Program kapsamındaki hareketliliklerin büyük kısmına bu alanlardaki yararlanıcıların katılımı beklenmektedir. Bu bağlamda uluslararası etkileşim açısından Program'a önemli katkıları olması ve kamu diplomasisi çerçevesinde kayda değer sonuçları olması öngörülmektedir.

Önceki dönemin 14,7 milyar Avro'luk bütçesinin neredeyse iki katı artırılmış olan yeni dönemin 26,2 milyar Avro'luk bütçesi, AB'nin bu

programa olan güvenini ve hedeflerine ulaşacağına olan inancını göstermektedir. Yeni dönemdeki bütçenin %70'lik kısmının hareketliliklere, geri kalan %30'luk kısmının ise işbirliği projelerine ve politika geliştirme faaliyetlerine tahsis edilmesi beklenmektedir (Erasmus+ 2021-2027, 2021; Nicoletta, 2021). Bu bağlamda, uluslararası çapta etkili olmak ve Program yararlanıcılarına kültürlerarası etkileşim fırsatları sunmak, yeni dönemde daha ön planda tutulmaktadır.

5. SONUÇ

Yaklaşık yetmiş yıl önce AB'nin temelleri atılırken mevcut şartlar Birlik düşüncesine inananları sert güç unsurlarının yerine farklı alternatiflere yöneltmiştir. Ekonomik temeller üzerine kurulan bir yapı olarak zaman içerisinde diğer önemli alanlarda da entegrasyon fikrini benimseyen AB, eğitim alanında önemli adımlarını 1970'lerden sonra atabilmiş ve ancak 1980'lerin sonlarına doğru Erasmus Programı'nı sadece yüksek öğrenim alanında uygulamaya başlayabilmiştir. Soğuk Savaş'ın Avrupa kıtasındaki mevcut durumu ve uluslararası ilişkilerin o yıllardaki gelişimine bağlı olarak Birliğin genişlemesi, Erasmus Programı'nın yapısında da değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Küçük ölçekte uygulanan, edinilen tecrübeler ve başarılar dolayısıyla farklı alanlarda da faaliyetlerini artıran Program, AB'nin öne çıkan ve uluslararası boyutuyla dikkat çeken önemli bir girişimi haline dönüşmüştür. AB'nin hem kendi içindeki hem de dışındaki halklara yönelik çok yönlü bir iletişim kanalı haline gelen Erasmus Programı, geçmiş yıllarda kendini ispatlamış ve bu yönüyle etkinliğini artırmıştır. Bugün, 33 Program ülkesinin aktif olarak katıldığı ve belli şartlar altında ve belirli kriterleri karşılayan neredeyse diğer tüm ülkelerden kişilerin Erasmus Programı faaliyetlerine, uygun şekilde başvuru yapmaları halinde, dâhil olabildiği geniş çaplı bir hibe programı olmuştur.

2014 yılından itibaren Erasmus+ olarak adlandırılan Program'ın, AB'nin marka haline getirmek istediği bir girişimi olarak bundan sonraki yıllarda da aynı isimle yola devam etmesi öngörülmektedir. 2021 yılı itibariyle başlayan ve 7 yıllık bir süreçte tahsis etmeyi taahhüt ettiği zengin bütçesiyle yeni dönemdeki Erasmus+ Programı kapsamında, eğitim ve öğrenim, spor ve gençlik alanlarında yapılacak projelerde 10 milyondan fazla kişinin yurtdışı hareketliliği beklenmektedir. Bu yönüyle hem güçlü bir uluslararası boyut hedeflenmekte hem de kamu diplomasisi açısından etkin bir iletişim kanalı oluşturulması istenmektedir.

Eğitim, insan yaşamının ayrılmaz bir parçası, kendi gelişiminin ve geleceğinin önemli bir temelidir. Doğumundan itibaren bir bireyin farkında olmadan başladığı eğitim yolculuğu, hayatının her aşamasında

devam etmektedir. Örgün eğitim faaliyetleri ile eğitimin önemini kavrayan bireyler, kendilerini geliştirme ve geleceklerine yatırım yapma adına eğitim ve öğrenim fırsatlarını arama çabası içerisinde girmektedirler. Devletler ve kurumlar da eğitimin kendi gelecekleri açısından önemi ve nitelikli beşeri sermayeye olan ihtiyaçları nedeniyle bireylerin çağın gereklilikleri ve iş piyasasının ihtiyaç duyduğu niteliklerle donatılmış olmasını istemektedirler. Bu bağlamda, Erasmus+ Programı aracılığıyla AB, hem tüm insanların her kademedeki ihtiyaç duyduğu eğitim fırsatlarını sunmak hem de kendi ihtiyaç duyduğu nitelikteki toplumu inşa etmek istemektedir. Bunu yaparken de kamu diplomasisi kapsamında etkinliğini artırmak gayretindedir. AB, etkin bir küresel aktör olmak gayesiyle eğitim alanına yönelik kapsamlı bir Program uygularken aynı zamanda geleceğine de yatırım yapmaktadır. Nitekim Erasmus+ Programı yeni döneminde, hiçbir kimseyi dışarıda bırakmayacak şekilde katılımı artırmak ve genişletmek, gün geçtikçe daha fazla dijitalleşen günümüz dünyasına adapte olmak için hem bireysel hem kurumsal anlamda gerekli gelişimi sağlamak ve tüm dünya halklarını etkileyen küresel sorunlara yeşil alternatif ile çözüm arayışı içerisinde olmak gibi üç temel ayak üzerinde yükselmektedir. Programın 2027 yılına kadar olan bu yeni döneminde tahsis edilen bütçenin çoğu, özellikle yurtdışı hareketliliklere ayrılmış olup geri kalan kısmı bireyler ve kurumlar arası işbirlikleri ve politika geliştirme faaliyetlerine ayrılmış bulunmaktadır. Bu bakımdan, kamu diplomasisi açısından önemli bazı sonuçları da olması hedeflenmektedir. AB'nin eğitim alanında bir çekim merkezi haline getirilmesi, Erasmus+ Programı ile sağlanmak ve yine AB'nin yumuşak gücü bakımından dünyadaki etkisini artırması, bu Program aracılığıyla yapılmak istenmektedir. Bu doğrultuda, Programın dünya çapında görünürlüğü, AB için çok önemlidir. Erasmus+ Programı çerçevesindeki tüm faaliyetlerin etkisinin en üst düzeye çıkarılması için projeleri ve sonuçlarını yaygınlaştırmak, Komisyon tarafından öncelenen hususlardan bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kamu diplomasisi, Uluslararası İlişkiler disiplini için güncelliğini koruyan ve sürekli gelişim göstermekte olan bir alandır. Devletler geçmişten bugüne kamu diplomasisi pratikleri sergilemekte ve eğitim alanı da bu anlamda önemli bir bileşen olarak öne çıkmaktadır. AB, çok devletli ve ulusüstü bir yapılanma olduğu için kamu diplomasisi pratikleri açısından da özel bir konumdadır. Birlik, hem kendi üye devletlerinin halklarına hem de coğrafi bakımdan yakından uzağa olacak şekilde başka ülke halklarına kendini anlatmak adına iletişim kanalları açmak, bu bağlamda cazibesini artırmak ve etkinlik kurarak küresel bir aktör olmak amacını gerçekleştirmek istemektedir. AB'nin Erasmus+ Programını, bu

doğrultuda yapılandırđıđı görölmektedir. AB, önceki dönemde Birliğin önemli bir markası haline getirdiği Programı, etkisini artırarak yeni dönemde devam ettirmek istemektedir.

AB, Erasmus+ Programı'nın temeline yerleştirdiği ve tüm insanlar için önemli olan bazı hususları ön plana çıkararak, aslında kendi geleceğine de yatırım yapmaktadır. Son yıllarda yapılan seğıimlere katılımın azlığı ve gençlerin demokratik yöntemlere olan ilgisizliği, Avrupa'da genç nüfusun istenen hızda artmaması gibi etmenlerle birleşince AB'nin endişeleri daha da artmaktadır. Bu açıdan Program'ın, aynı zamanda kendi içinde AB'nin demokratik gelişimini de olumlu yönde etkilemesi öngörölmektedir. COVID-19 pandemisi nedeniyle oluşan olumsuz ortamdan çıkişta itici bir güc olacağı düşüncesiyle ve ayrıca Avrupa demokrasisi bağlamında AB'nin geleceği açısından her kademedeki eğitimin odakta olduğu bir Erasmus+ Programı yürütölmeye planlanmaktadır.

Bu Program aracılığıyla AB, insanlık tarihi açısından önemli dönüm noktalarındaki etkisi ve çeşitli medeniyetlerin öne çıkmasını sağlayan temel unsurlardan olan eğitimi çok boyutlu ve etkin bir şekilde kullanmak suretiyle ve günümüz kamu diplomasisi pratiklerine uygun olarak uluslararası arenada önemini artırmak gayretindedir. AB, kamu diplomasisi bağlamında araçsallaştırdığı Erasmus+ Programını, hem bölgesel hem küresel açılardan yumuşak gücüne katkı sağlayacak şekilde yapılandırılmış bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

A glance at EU public diplomacy at work, (2017). The EU's 50th anniversary celebrations around the world, European Commission, Italy.

AB Komisyonu Üyeleri. (2021, Temmuz 17). https://www.ab.gov.tr/siteimages/birimler/kpb/ab_komisyonu_uyeleri_ocak_2020.pdf.

About Education and Training in the EU. (2021, Temmuz 17). https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/about-education-and-training-in-the-eu_en.

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, *Erasmus Programı 30 yıldır yaşamları zenginleştiriyor Erasmus+'ın 30. Yıldönümü kutlanıyor*. (2021, Temmuz 17). <https://www.avrupa.info.tr/tr/pr/erasmus-programi-30-yildir->

yasamlari-zenginlestiriyor-erasmusin-30-yildonumu-kutlaniyor-6965.

- Aydemir, E., (2018). *Kamu Diplomasisi – Ülkeler, Avrupa Birliği, Kurumlar, Uygulamalar*, İstanbul, Kalkedon.
- Azpiroz, M. L., (2015). *Soft Power and Public Diplomacy: The Case of the European Union in Brazil*, USA, Figueroa Press.
- Baumler, B., (2019). *EU Public Diplomacy: Adapting to an Ever-changing World*, USA, Figueroa Press.
- Biography – Hywel Ceri Jones. (2021, Temmuz 17). <https://www.eaie.org/community/biography/awards/hywel-ceri-jones.html>.
- Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, (2021, Temmuz 17). <https://turkey.unfpa.org/tr/resources/kimseyi-geride-birakma?page=6>.
- Commisioner Mariya Gabriel, Responsibilities. (2021, Temmuz 17). https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/gabriel_en.
- Cowan, G. & Cull, N. J., (2008). *Public Diplomacy in a Changing World*. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science, 616(1).
- Cull, N. J., (2009). *Public Diplomacy: Lessons From The Past*, Los Angeles, Figueroa Press.
- Cull, N. J., Culbert, D. & Welch, D., (2003). *Propaganda and Mass Persuasion: A Historical Encyclopedia 1500 to the Present*, USA, ABC Clio.
- De Benedictis, L. & Leoni, S., (2020). Gender Bias in the Erasmus Network of Universities, *Applied Network Science*, 5:64.
- de Gouveia, P. F. & Plumridge, H., (2005). *European Infopolitik: Developing EU Public Diplomacy Strategy*, Foreign Policy Centre, London.
- Digital Education Action Plan (2021-2027), (2021, Ağustos 8). https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_en.

- Digital Education Hub, (2021, Ağustos 8).
https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan/european-digital-education-hub_en.
- Directorate-General Education, Youth, Sport and Culture Organization Chart. (2021, Temmuz 17). Ref. Ares(2021)3240872 – 17/05/2021.
https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/organisation_chart_eac_eacea_rea-may21_en_3.pdf.
- Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı web sitesi, (2021, Temmuz 17). https://www.ab.gov.tr/erasmus_52450.html.
- Duke, S., (2013). *The European External Action Service and Public Diplomacy*, The Hague, Netherlands Institute of International Relations – Clingendael.
- EEAS Organization Chart. (2021, Temmuz 16).
https://eeas.europa.eu/sites/default/files/2021_-_01_-_03_-_eeas_2.0_orgchart.pdf.
- Erasmus+ 2021-2027, (2021). Publications Office of the European Union, Luxembourg, PDF ISBN 978-92-76-29661-4.
- Erasmus+ Programme Guide, (2021). European Commission, Version 3: 12-05-2021.
- ETN Magazine 1, (2021, Eylül 7). *Erasmus was born out of a disappointment*. <https://www.etnmagazine.eu/erasmus/erasmus-was-born-out-of-a-disappointment-sofia-corradi-from-student-to-mother-erasmus/>
- ETN Magazine 2, (2021, Eylül 7). *Why is it called Erasmus?*
<https://www.etnmagazine.eu/erasmus/why-is-it-called-erasmus-not-only-after-erasmus-of-rotterdam/>
- European Commission – Fact Sheet, *From Erasmus to Erasmus+: a story of 30 years*. (2021, Temmuz 17).
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_17_83.
- European Green Deal, (2021, Ağustos 8).
https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en.
- Field, J., (1998), *European Dimensions, Education, Training and European Union*, Higher Education Policy Series 39, Athenaeum

- Press, Gatehead, Tyne and Wear, Great Britain.
<https://books.google.com.tr/books?id=5oI3xwdZpDoC&pg=PA92&dq=sofia+corradi&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwiPo9u1zNH0AhVsSvEDHbMsD28Q6AF6BAgEEAI#v=onepage&q=sofia%20corradi&f=false>
- Global Strategy, 2016. (2021, Temmuz 17). *Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe, A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy*.
https://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf.
- Gürkaynak, M. ve Yalçiner, S., (2009). Uluslararası Politikada Karşılıklı Bağımlılık ve Küreselleşme Üzerine Bir İnceleme, *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 6, Sayı 23 (Güz), s. 73-92.
- Keohane, R. O. & Nye, J., (1989) *Power and Interdependence*, 2nd Edition, Harper Collins Publishers.
- Kunczik, M., (2003). Transnational Public Relations by Foreign Governments. Krishnamurthy Sriramesh & Dejan Vercic (Eds.), *The Global Public Relations Handbook: Theory, Research and Practice* (ss. 399-424). Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, USA.
- La Porte, T., (2010). *The Power of the European Union in Global Governance: A Proposal for a New Public Diplomacy*, USA, Figueroa Press.
- Melissen, J., (2005). The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice. Jan Melissen (Ed.), *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations* (1. baskı, ss. 3-27). Palgrave Macmillan, England.
- Nicolella, D., *Erasmus+ 2021-2027*. (2021, Ağustos 8). PowerPoint sunum,
<https://www.adriatic-ionian.eu/wp-content/uploads/2021/04/General-presentation-of-Erasmus-2021-2027.pptx>.
- Nye, J., (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, New York, Public Affairs.
- Nye, J., (2009). Get Smart: Combining Hard and Soft Power. *Foreign Affairs*, 88(4).
- Official Journal of the European Union, 2014. (2021, Temmuz 17). *REGULATION (EU) No 234/2014 OF THE EUROPEAN*

- PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 11 March 2014 establishing a Partnership Instrument for cooperation with third countries.* <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0234&from=EN>.
- Official Journal of the European Union, 2016. (2021, Temmuz 17). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=EN#d1e4373-47-1>.
- Oğurlu, E., (2019). Avrupa Dış Eylemler Servisi Kapsamında Avrupa Birliği'nin Diplomatik Dönüşümü, *Uluslararası Siyaset Bilimi ve Kentsel Araştırmalar Dergisi*, Cilt 7, Sayı 2, Eylül, ISSN 2630-6263, s.361-375.
- Origins of the Erasmus Programme, *Interview with Hywel Ceri Jones*. (2021, Temmuz 17). <https://www.erasmusplus.org.uk/blog/origins-of-the-erasmus-programme-%E2%80%93-interview-with-hywel-ceri-jones>.
- Programme Statements, DB2021. (2021, Temmuz 17). *HEADING 4: Global Europe, Partnership instrument for cooperation with third countries (PI)* https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/db_2021_programme_statement_partnership_instrument_for_cooperation_with_third_countries_pi.pdf.
- Summary of the Multiannual Indicative Programme 2018-2020 for the Partnership Instrument. (2021, Temmuz 17). <https://www.gtai.de/resource/blob/32966/3c806e49c339b0dda1d8389d28ded4be/pro201806075003-data.pdf>.
- Suteu, C., Belge, M. & Szaybo, P., (2004). *Growing a Bigger Europe*, British Council, London.
- UN Sustainable Development Goals LNOB, (2021, Temmuz 17). <https://unsdg.un.org/2030-agenda/universal-values/leave-no-one-behind>.
- Van Ham, P., (2005). Power, Public Diplomacy, and the Pax Americana. Jan Melissen (Ed.), *the New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations (1. Baskı, ss. 47-66)*. Palgrave Macmillan, England.

Wyszomirski, M. J., Burgess, C. & Peila, C., (2003). *International Cultural Relations: A Multi-Country Comparison*, Ohio State University.

Youth Participation Strategy, SALTO Participation and Information Resource Center. (2021, Ağustos 8). <https://www.salto-youth.net/rc/participation/ypstrategy/>.